

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบรรพชาอุปสมบท: กรณีศึกษาพุทธศาสนิกชน อำเภอ หาดใหญ่จังหวัดสงขลา

The Factors Affecting Ordination: A Case Study of Buddhists in Hat Yai District, Songkhla Province

^{1*}พระทรงกรด ถาวโร (พรหมจินดา) Phrasongkrod Thawaro (Promjinda)

^{2**}พระครูบวรชัยวัฒน์ Phrakrubowonchaiwat

^{1,2}คณะศาสนาและปรัชญา, มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

^{1,2}Faculty of Religion and Philosophy, Mahamakut Buddhist University

*First author, e-mail: songkrod8836@gmail.com

**Corresponding, author e-mail: wanchaimateego@gmail.com

Received May 13, 2025; Revised May 30, 2025; Accepted: September 23, 2025

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบรรพชาอุปสมบทและเปรียบเทียบโดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล 2) ศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัจจัยที่ส่งผลต่อการบรรพชาอุปสมบท ซึ่งวัตถุประสงค์นี้เป็นกรณีศึกษาพุทธศาสนิกชนในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา งานวิจัยนี้เป็นเชิงปริมาณซึ่งทำการวิจัยกลุ่มตัวอย่างในพระภิกษุสงฆ์และสามเณรในพื้นที่จำนวน 238 รูปจากจำนวนพระภิกษุสงฆ์และสามเณรทั้งสิ้น 628 รูปในพื้นที่ค่าจำนวนกลุ่มตัวอย่างนั้นได้นำเกณฑ์ขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางเครซี่และมอร์แกนมาใช้และมีแบบสอบถามที่มีคำถามสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการวิจัยครั้งนี้ โดยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 4 ข้อ คำถามเกี่ยวกับหัวข้องานวิจัยจำนวน 30 ข้อและแบบสอบถามปลายเปิดจำนวน 3 ข้อ โดยได้สร้างแบบสอบถามจากการศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งสถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การหาค่าสหสัมพันธ์อย่างง่าย ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบรรพชาอุปสมบทในด้านการตัดสินใจด้วยตนเองมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.43$, S.D = 0.23) รองลงมาคือด้านอิทธิพลของผู้อื่นมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.36$, S.D = 0.31) และด้านอิทธิพลของสื่อสารมวลชนมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 4.31$,

S.D = 0.31) โดยปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อการบรรพชาอุปสมบทที่แตกต่างกันนั้นไม่ส่งผลต่อการบรรพชาอุปสมบท 2) การรวบรวมข้อเสนอแนะปัจจัยที่ส่งผลต่อการบรรพชาอุปสมบทพบว่า การตัดสินใจด้วยตนเองมีอิทธิพลมากที่สุดรวมถึงควรมีการส่งเสริมให้มีการศึกษาในระยะเวลาก่อนและระหว่างบรรพชาอุปสมบทเพื่อให้เข้าใจถึงหลักธรรมอย่างแท้จริงและมีการตรวจสอบประวัติของผู้ที่จะมาบรรพชาอุปสมบทก่อนอย่างเคร่งครัด รองลงมาคือต้องมีการส่งเสริมหรือช่วยเหลือในการจัดการต่างๆ สำหรับผู้ต้องการบรรพชาอุปสมบทและส่งเสริมเพื่อให้เข้าใจในการบรรพชาอุปสมบทอย่างแท้จริง และด้านอิทธิพลของสื่อสารมวลชนมีความถี่น้อยที่สุดคือควรมีการเผยแพร่ข้อมูลที่ถูกต้องเกี่ยวกับศาสนาพุทธ

คำสำคัญ: การบรรพชาอุปสมบท; ปัจจัยต่อการบรรพชาอุปสมบท; พุทธศาสนิกชน

Abstract

This research article aims to 1) study the factors affecting ordination and compare them by classifying according to personal factors. 2) study the suggestions on the problems and solutions to the factors affecting ordination. This objective is a case study of Buddhists in Hat Yai District, Songkhla Province. This research is quantitative research, which is a sample group of 238 monks and novices in the area out of 628 monks and novices in the area. The sample size criteria were used from the Krejcie and Morgan table. The questionnaire was used with questions that were consistent with the objectives of this research. There were 4 questionnaires about the personal information of the respondents, 30 questions about the research topic, and 3 open-ended questions. The questionnaire was created from the study of documents and related research. The statistics used in the research were percentage, mean, standard deviation, and simple correlation coefficient. The research results found that 1) the factor affecting ordination in terms of self-determination had the highest mean ($\bar{X} = 4.43$, S.D = 0.23), followed by the influence of others with the mean ($\bar{X} = 4.36$, S.D = 0.31), and the influence of mass media had the lowest mean ($\bar{X} = 4.31$, S.D = 0.31). The different personal factors affecting ordination did not affect ordination. 2) The collection of suggestions for factors affecting ordination found that self-determination had the highest influence, including the promotion of education before and during ordination to truly understand the principles of Dhamma and the strict examination of the background of those who will ordain. The

next most frequent was the promotion or assistance in various arrangements for those who want to ordain and the promotion to truly understand ordination. The influence of mass media had the least frequency, which was the dissemination of correct information about Buddhism.

Keywords: Ordination; Factors for Ordination; Buddhists

บทนำ

การดำรงอยู่ของพระพุทธศาสนาในสังคมไทยมีรากฐานจากการที่เยาวชนชายเข้าสู่เพศบรรพชิต ไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบของสามเณรหรือพระภิกษุ ซึ่งเป็นขนบธรรมเนียมที่สืบทอดกันมาอย่างยาวนานในประวัติศาสตร์ไทย การบวชถือเป็นหนึ่งในค่านิยมสำคัญที่ได้รับการยอมรับจากสังคมไทยมาแต่ครั้งโบราณ โดยครอบครัวมักจัดพิธีอุปสมบทให้บุตรชายเมื่ออายุครบ 20 ปีบริบูรณ์ ณ วัดที่มีความผูกพัน หากอายุยังไม่ถึงก็จะบรรพชาเป็นสามเณร เพื่อเข้ารับการศึกษาล่าเรียนพระปริยัติธรรมและปฏิบัติธรรมในวัดควบคู่ไปกับการฝึกฝนวินัยวัตรปฏิบัติหลักของการบวชในอดีต มุ่งเน้นที่การศึกษาเรียนรู้พระธรรมวินัย ตลอดจนพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา และในขณะเดียวกันยังเป็นกระบวนการอบรมให้ผู้นับบวชพัฒนาเป็นบุคคลที่มีคุณธรรม จริยธรรม และความรับผิดชอบ เพื่อเติบโตเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ เมื่อพ้นจากเพศบรรพชิตก็สามารถทำหน้าที่เป็นหัวหน้าครอบครัวที่มีคุณภาพได้อย่างเหมาะสม ประเพณีการบวชจึงมีคุณค่าอย่างยิ่งต่อชาวไทยในฐานะผู้สืบทอดพุทธธรรม ผู้ที่ผ่านการบวชจะได้สัมผัสกับชีวิตในวัดพบกับนักปราชญ์ผู้เปี่ยมด้วยศีลธรรม ได้เรียนรู้การดำเนินชีวิตที่อยู่บนพื้นฐานของศีลและวัตรปฏิบัติอันเหมาะสม นอกจากจะเป็นการฝึกตนแล้ว ยังถือว่าเป็นการแสดงความกตัญญูต่อบิดามารดา ซึ่งตามความเชื่อของชาวพุทธนั้น เมื่อบุตรชายได้อุปสมบท มารดาบิดาจะสามารถได้รับบุญอันยิ่งใหญ่ ถึงขั้นสามารถยืดอายุผ้าเหลืองขึ้นสวรรค์ได้เมื่อสิ้นอายุขัย (พระสนธยา อธิจิตโต, 2564)

ในยุคปัจจุบัน สังคมไทยเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในหลายมิติ ค่านิยมดั้งเดิมที่เคยเป็นรากฐานของวัฒนธรรมไทยเริ่มถูกแทนที่ด้วยอิทธิพลของสังคมเมือง วิถีชีวิตของผู้คนเปลี่ยนแปลงไปอย่างเห็นได้ชัด ความเป็นชุมชนชนบทที่ยึดมั่นในขนบธรรมเนียมประเพณีเริ่มเลือนหาย ขณะที่วัฒนธรรมร่วมสมัยเข้ามามีบทบาทมากขึ้น ส่งผลให้ประเพณีการบวชซึ่งเคยเป็นค่านิยมสำคัญในสังคมไทยเริ่มลดความนิยมลงในปัจจุบัน จำนวนเยาวชนที่เข้ารับการบรรพชาและอุปสมบทลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะเมื่อพิจารณาจากสัดส่วนของพระภิกษุและสามเณรเปรียบเทียบกับจำนวนประชากรทั้งประเทศ จะพบว่าสัดส่วนนี้ลดลงมามาก (พระสนธยา อธิจิตโต, 2564) นอกจากนี้ผู้ที่เข้าสู่สมณเพศหลายคนก็ได้มีเจตนาในการศึกษาพระธรรมวินัยอย่างลึกซึ้ง หากแต่กระทำไปตามประเพณีเพียงชั่วระยะเวลาสั้นๆ เช่น การบวชระยะเวลา 7 วัน 10 วัน หรือ 15 วัน แทนการบวช 3

เดือนตามธรรมเนียมเดิม ปรากฏการณ์นี้ส่งผลให้จำนวนพระภิกษุและสามเณรในช่วงนอกพรรษา ลดลงอย่างชัดเจน ซึ่งถือเป็นสัญญาณของวิกฤติในการสืบทอดพระพุทธศาสนา โดยในปี พ.ศ. 2562 สัดส่วนของสามเณรเมื่อเทียบกับจำนวนประชากรลดลงเหลือเพียงร้อยละ 0.38 จากเดิมที่อยู่ที่ยร้อยละ 0.75 และคาดการณ์ว่าแนวโน้มจะยังคงลดลงเรื่อยๆ หากไม่มีมาตรการในการแก้ไข สำหรับจังหวัด สงขลา โดยเฉพาะในเขตอำเภอหาดใหญ่ แม้จะมีวัดจำนวนมากถึง 47 วัด และทั้งจังหวัดมีวัดรวมถึง 382 วัด (สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสงขลา, 2567) แต่กลับพบว่าจำนวนผู้บวชใหม่ลดน้อยลง อย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้บางวัดขาดพระภิกษุจำพรรษา และกลายเป็นวัดร้างในบางพื้นที่ ปัญหานี้จึง จำเป็นต้องมีการศึกษาเชิงลึกถึงสาเหตุและปัจจัยที่ทำให้ชาวพุทธลดความสนใจในการบวช เพื่อ พัฒนาแนวทางในการฟื้นฟูค่านิยมการบรรพชาอุปสมบทให้กลับมาเป็นส่วนสำคัญของสังคมไทยอีก ครั้งเนื่องจากการบรรพชาหรือการอุปสมบทนั้นถือเป็นการสร้างบุญกุศลที่ยิ่งใหญ่ทั้งในด้านส่วนบุคคล และส่วนรวม ผู้ที่ได้บวชจะมีโอกาสใช้ชีวิตในเพศบรรพชิตอย่างแท้จริง ได้ศึกษาคำสอนของ พระพุทธเจ้าเพื่อน้อมนำไปปฏิบัติในชีวิตจริง อีกทั้งยังเป็นการแสดงความกตัญญูต่อบิดามารดา ซึ่งถือเป็นบุคคลสำคัญในชีวิต ขณะเดียวกัน ครอบครัวและญาติพี่น้องของผู้บวชก็ได้มีโอกาสร่วมทำบุญใน ลักษณะพิเศษ เสมือนได้ร่วมบวชทางใจไปด้วยในเชิงสังคม การบวชยังส่งผลดีต่อทั้งฝ่ายศาสนจักร และอาณาจักร กล่าวคือ วัดและสถานที่ทางศาสนา เช่น อุโบสถ วิหาร ศาลาการเปรียญ หรือหอฉัน ได้รับการใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ ขณะที่สังคมโดยรวมก็ได้รับความสงบร่มเย็น ทั้งยังเป็นการ อนุรักษ์ขนบธรรมเนียมและวัฒนธรรมดั้งเดิมของชาติเอาไว้ ที่สำคัญที่สุด การบรรพชายังเป็น กระบวนการที่ช่วยปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมในเยาวชนของชาติได้อย่างแนบเนียนและลึกซึ้ง อีกทั้งยังสะท้อนถึงการแสดงความกตัญญูต่อบิดา มารดา ศาสนา และพระมหากษัตริย์ นอกจากนี้ การบวชยังเป็นเครื่องมือที่ทรงพลังในการพัฒนาเยาวชน ทั้งในด้านคุณธรรม จริยธรรม และ พฤติกรรม โดยการน้อมนำหลักพุทธธรรมมาเป็นแนวทางในการอบรมและขัดเกลาจิตใจ เยาวชนที่ผ่านการ บรรพชาจะได้รับการพัฒนาอย่างสมบูรณ์ (พระสนธยา อธิจิตโต, 2564) ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สติปัญญา และจิตใจ จนสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณภาพ และมีความรับผิดชอบต่อ ครอบครัว ชุมชน และประเทศชาติที่สำคัญ การบรรพชาสามเณรยังมีส่วนสำคัญในการปลูกฝัง จิตสำนึกด้านเมตตา ความอ่อนโยน ความกตัญญู และความเข้มแข็ง เพื่อให้เยาวชนเติบโตเป็น พลเมืองที่มีคุณธรรมและจริยธรรม พร้อมต่อการเผชิญกับบริบทของสังคมร่วมสมัย โดยมีพื้นฐาน ความเป็นไทยเป็นหลัก การประสานความร่วมมือระหว่างบ้าน วัด และโรงเรียน (กิจกรรมบวชหรือ ค่ายพุทธธรรม) จึงเป็นกลไกสำคัญในการเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้แก่เยาวชน และ ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนในภาพรวม

จากสถานการณ์ที่กล่าวมาข้างต้น สะท้อนให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมทาง ศาสนาในพื้นที่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งแม้จังหวัดสงขลาจะมีวัดอยู่มากถึง 382 แห่ง

โดยเฉพาะในเขตพื้นที่อำเภอหาดใหญ่เองมีวัดถึง 47 แห่ง (สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสงขลา, 2567) แต่กลับประสบปัญหาการลดลงของจำนวนผู้บรรพชาอุปสมบทอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้บางวัดเกิดภาวะขาดแคลนพระสงฆ์ผู้จำพรรษา จนกระทั่งบางแห่งกลายเป็นวัดร้าง ปัญหาดังกล่าวจึงจำเป็นต้องมีการศึกษาหาสาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อความเปลี่ยนแปลงนี้อย่างเป็นระบบ เพื่อให้สามารถพัฒนาแนวทางในการฟื้นฟูและส่งเสริมการบรรพชาอุปสมบทในหมู่พุทธศาสนิกชนได้อย่างเหมาะสมและยั่งยืน ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยซึ่งอาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จึงเห็นความสำคัญในการศึกษางานวิจัยครั้งนี้ โดยจะศึกษาในด้านความคิดเห็นของกลุ่มพระภิกษุซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของพุทธบริษัททั้ง 4 ต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจบวช แนวทางในการพัฒนา และวิธีการส่งเสริมให้เกิดการบรรพชาอุปสมบทเพิ่มขึ้น อันจะก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งในระดับบุคคล ชุมชน ตลอดจนต่อพระพุทธศาสนาในภาพรวมให้สามารถดำรงอยู่และขยายตัวได้อย่างมั่นคงต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบรรพชาอุปสมบทและเปรียบเทียบโดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล: กรณีศึกษาพุทธศาสนิกชนอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา
2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัจจัยที่ส่งผลต่อการบรรพชาอุปสมบท: กรณีศึกษาพุทธศาสนิกชนอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

วิธีดำเนินการวิจัย

บทความงานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) ใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informant) ซึ่งเป็นกลุ่มพระภิกษุสงฆ์ในพื้นที่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โดยผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางตามหัวข้อดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลกับประชากรและกลุ่มตัวอย่างดังนี้ 1) ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ พระภิกษุสงฆ์และสามเณรที่อยู่ในเขตการปกครองคณะสงฆ์อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งประกอบด้วย คณะสงฆ์ตำบล หาดใหญ่ เขต 1, คณะสงฆ์ตำบลหาดใหญ่เขต 2, คณะสงฆ์ตำบลควนลัง, คณะสงฆ์ตำบลทุ่งตำเสา, คณะสงฆ์ตำบลบ้านพรุ, คณะสงฆ์ตำบลพะตง, คณะสงฆ์ตำบลคูเต่า, คณะสงฆ์ตำบลน้ำน้อย, คณะสงฆ์ตำบลท่าข้าม เป็นประชากรจำนวนรวม 628 รูป 2) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ พระภิกษุสงฆ์และสามเณรที่อยู่ในเขตการปกครองคณะสงฆ์อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จำนวน 238 รูป กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้จากตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยแบ่งประชากรออกเป็นกลุ่มทั้ง 9 เขตการปกครองคณะสงฆ์ระดับตำบลในพื้นที่อำเภอ

หาดใหญ่จังหวัดสงขลา แล้วสุ่มแบ่งกลุ่มอย่างเป็นสัดส่วน โดยเลือกตัวอย่างจากแต่ละกลุ่มตามสัดส่วนประชากรพระภิกษุสามเณร ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนประชากรพระภิกษุสามเณรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเขตการปกครองคณะสงฆ์ระดับตำบล ในพื้นที่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

คณะสงฆ์ตำบล	ประชากร (รูป)	กลุ่มตัวอย่าง (รูป)
คณะสงฆ์ตำบลหาดใหญ่เขต 1	171	65
คณะสงฆ์ตำบลหาดใหญ่เขต 2	101	38
คณะสงฆ์ตำบลควนลัง	76	29
คณะสงฆ์ตำบลทุ่งตำเสา	83	31
คณะสงฆ์ตำบลบ้านพรุ	46	17
คณะสงฆ์ตำบลพะตง	31	12
คณะสงฆ์ตำบลคูเต่า	39	15
คณะสงฆ์ตำบลน่าน้อย	36	14
คณะสงฆ์ตำบลท่าข้าม	45	17
รวม	628	238

2. พื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย ในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้เป็นพื้นที่ในเขตการปกครองคณะสงฆ์อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งประกอบด้วยเขตการปกครองคณะสงฆ์ในระดับตำบลทั้งสิ้น 9 เขต การปกครองคณะสงฆ์ระดับตำบลได้แก่ เขตการปกครองคณะสงฆ์ตำบลหาดใหญ่ เขต 1, ตำบลหาดใหญ่เขต 2, ตำบลควนลัง, ตำบลทุ่งตำเสา, ตำบลบ้านพรุ, ตำบลพะตง, ตำบลคูเต่า, ตำบลน่าน้อย, และตำบลท่าข้าม

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบรรพชาอุปสมบท: กรณีศึกษาพุทธศาสนิกชนอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลสถานภาพทั่วไปเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามโดยเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบรรพชาอุปสมบท: กรณีศึกษาพุทธศาสนิกชนอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ตามแนวคิดของ จำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ์ มีลักษณะเป็นคำถามชนิดจัดอันดับคุณภาพ 5 อันดับจำนวน 30 ข้อ ตามแนวคิดของลิเคิร์ท (Likert's five rating scale) 5 ระดับ ตั้งแต่น้อยที่สุดถึงมากที่สุด ตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิด เกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบรรพชาอุปสมบท: กรณีศึกษาพุทธศาสนิกชนอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

4. การสร้างและทดสอบคุณภาพเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1) ศึกษาเนื้อหาและข้อมูลจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปใช้ในการจัดทำแบบสอบถาม
2) กำหนดขอบเขตของคำถามให้ครอบคลุมเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบรรพชาอุปสมบท: กรณีศึกษาพุทธศาสนิกชนอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โดยในแบบสอบถามจะมีทั้งสิ้น 3 ประเด็นหลัก ได้แก่ 1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบรรพชาอุปสมบท ด้านอิทธิพลของผู้อื่น จำนวน 10 คำถาม เช่น เพื่อนชักชวนให้บวชพร้อมกัน เป็นต้น 2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบรรพชาอุปสมบท ด้านการตัดสินใจของตนเอง จำนวน 10 คำถาม เช่น บวชเพราะเชื่อว่าจะทำให้ชีวิตดีขึ้น เป็นต้น 3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบรรพชาอุปสมบท ด้านอิทธิพลของสื่อสารมวลชน เช่น บวชตามสื่อต่างๆ ที่มีการชักชวนให้บวช เป็นต้น 3) นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ แก้ไขเสนอแนะปรับปรุง เพื่อความเหมาะสมและความถูกต้องของแบบสอบถาม 4) นำแบบสอบถามที่ได้รับการแก้ไขเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบความถูกต้อง ความเที่ยงตรงของเนื้อหาและภาษา จำนวน 3 ท่าน และคัดเลือกข้อคำถามที่มีดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป 5) ปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือวิจัย คือ แบบสอบถามที่ได้ค่า IOC น้อยกว่า 0.50 โดยผู้วิจัยดำเนินการแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ 6) ปรับปรุงแก้ไข โดยผู้วิจัยดำเนินการแก้ไขตามคำแนะนำของคณะกรรมการจริยธรรมวิจัยในมนุษย์ 7) นำเครื่องมือวิจัย คือ แบบสอบถาม ไปทำการทดลองใช้ (Try out) กับพระสงฆ์ และสามเณรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริงของการวิจัยในครั้งนี้จำนวน 30 รูป เพื่อวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.865 8) นำเครื่องมือวิจัย คือ แบบสอบถามไปปรับปรุงแก้ไข หลังจากที่ได้ทำการทดลองใช้ (Try out) แล้วเพื่อให้ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์ และจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการเก็บข้อมูล

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ทำการวิจัยได้ดำเนินการตามกระบวนการดังนี้ 1) ผู้วิจัยได้ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช ถึงเจ้าคณะอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา 2) นำแบบสอบถามไปแจกให้กับพระสงฆ์และสามเณรในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เพื่อรวบรวมข้อมูล 3) ตรวจสอบข้อมูลความถูกต้องสมบูรณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลครบถ้วนตามที่ต้องการ 4) ประมวลผลทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป 5) นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ผล

6. การวิเคราะห์ข้อมูล การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1) นำผลคะแนนที่ได้มาหาค่าสถิติด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows ซึ่งผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนดังต่อไปนี้ (1) วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาร้อยละ (Percentage)

(2) วิเคราะห์เกี่ยวกับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบรรพชาอุปสมบท: กรณีศึกษา พุทธศาสนิกชนอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เป็นรายชื่อ รายด้านและรวมทุกด้านโดยใช้เกณฑ์ค่าเฉลี่ยของ บุญชม (บุญชม ศรีสะอาด, 2554)

2) วิเคราะห์เกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบรรพชาอุปสมบท: กรณีศึกษา พุทธศาสนิกชนอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โดยหาความถี่และค่าร้อยละ ใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis)

3) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบรรพชาอุปสมบท: กรณีศึกษาพุทธศาสนิกชนอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โดยจำแนกตาม อายุ อายุ พรรณนา ระดับการศึกษาทางโลก และระดับการศึกษาทางธรรม ด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product-Moment Correlation Coefficient) โดยมีเกณฑ์ในการแปลความหมายตามแนวคิดของบุญชม ศรีสะอาด (2556) ดังนี้

ค่าสัมประสิทธิ์ r มีค่าเท่ากับ	1.00	หมายถึง มีความสัมพันธ์สมบูรณ์
ค่าสัมประสิทธิ์ r มีค่าตั้งแต่ระหว่าง	0.80 - 0.99	หมายถึง มีความสัมพันธ์สูงมาก
ค่าสัมประสิทธิ์ r มีค่าตั้งแต่ระหว่าง	0.60 - 0.79	หมายถึง มีความสัมพันธ์สูง
ค่าสัมประสิทธิ์ r มีค่าตั้งแต่ระหว่าง	0.40 - 0.59	หมายถึง มีความสัมพันธ์ปานกลาง
ค่าสัมประสิทธิ์ r มีค่าตั้งแต่ระหว่าง	0.20 - 0.39	หมายถึง มีความสัมพันธ์ต่ำ
ค่าสัมประสิทธิ์ r มีค่าตั้งแต่ระหว่าง	0.01 - 0.19	หมายถึง มีความสัมพันธ์ต่ำมาก
ค่าสัมประสิทธิ์ r มีค่าเท่ากับ	0.00	หมายถึง ไม่มีความสัมพันธ์

ผลการวิจัย

1. จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบรรพชาอุปสมบทของพุทธศาสนิกชนในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โดยภาพรวมในด้านอิทธิพลของผู้อื่น, ด้านการตัดสินใจด้วยตนเอง และด้านอิทธิพลจากสื่อมวลชน ดังในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบรรพชาอุปสมบท: กรณีศึกษาพุทธศาสนิกชนอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โดยรวม

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบรรพชาอุปสมบท	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านอิทธิพลของผู้อื่น	4.36	0.31	มาก
2. ด้านการตัดสินใจของตนเอง	4.43	0.23	มาก
3. ด้านอิทธิพลของสื่อสารมวลชน	4.31	0.30	มาก
รวม	4.37	0.24	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการบรรพชาอุปสมบทของพุทธศาสนิกชนในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โดยภาพรวมในด้านอิทธิพลของผู้อื่น, ด้านการตัดสินใจด้วยตนเอง และด้านอิทธิพลจากสื่อมวลชน ซึ่งมีค่าแปลผลโดยรวมค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.37$, S.D = 0.24) อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุด พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการตัดสินใจด้วยตนเอง ค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.43$, S.D = 0.23) อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ด้านอิทธิพลของผู้อื่น ค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.36$, S.D = 0.31) อยู่ในระดับมาก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านอิทธิพลของสื่อสารมวลชน ค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.31$, S.D = 0.30) อยู่ในระดับมาก ตามลำดับโดยสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบรรพชาอุปสมบท: กรณีศึกษาพุทธศาสนิกชนอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ในด้านต่างๆได้ว่า

2. จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า ข้อเสนอแนะปัจจัยที่ส่งผลต่อการบรรพชาอุปสมบท : กรณีศึกษาพุทธศาสนิกชนอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา พบว่า ด้านการตัดสินใจด้วยตนเอง ควรมีการส่งเสริมให้มีการศึกษาในระหว่างบรรพชาอุปสมบท และควรมีการอบรมก่อนบรรพชาอุปสมบท เพื่อให้เข้าใจถึงการบรรพชาอุปสมบทอย่างแท้จริง ควรมีการตรวจสอบประวัติ ของผู้ที่มาบรรพชาอุปสมบทก่อนอย่างเคร่งครัด รองลงมาด้านอิทธิพลต่อผู้อื่น คือ ต้องส่งเสริมหรือช่วยเหลือในการจัดการต่างๆ สำหรับผู้ต้องการบรรพชาอุปสมบทในพระพุทธศาสนา และควรมีการส่งเสริมให้เข้าใจถึงการบรรพชาอุปสมบทอย่างแท้จริง และด้านอิทธิพลของสื่อสารมวลชน ควรมีการเผยแพร่ข้อมูลที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาและพระสงฆ์

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการบรรพชาอุปสมบทในพื้นที่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ในเรื่อง อายุ อายุพรรษา ระดับการศึกษาทางโลก ระดับการศึกษาทางธรรม ที่ต่างกันนั้นไม่ส่งผลต่อการบรรพชาอุปสมบท ซึ่งมีความเหมือนกับผลงานวิจัยของพระสนธยา อธิจิตโต ที่ได้วิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งเสริมต่อการบวชของพุทธศาสนิกชนในอำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา” ซึ่งมีผลการวิจัยว่าความแตกต่างด้าน ต่างๆ ของพระสงฆ์ในเรื่อง อายุ อายุ

พรรษา วุฒิการศึกษาทางโลกและวุฒิการศึกษาทางธรรม ไม่ส่งผลต่อการบรรพชาอุปสมบทในพื้นที่อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา (พระสนธยา อธิจิตโต, 2564)

2. ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า ประเด็นความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบรรพชาอุปสมบท: กรณีศึกษาพุทธศาสนิกชนอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา” ในแต่ละด้านแสดงรายละเอียดดังนี้

1) ด้านอิทธิพลของผู้อื่น อภิปรายได้ว่าปัจจุบันคนที่จะตัดสินใจจะบรรพชาอุปสมบทในพื้นที่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ด้วยปัจจัยจากการขอร้องโดยบิดามารดาให้ท่านเข้าสู่เพศบรรพชิตเพื่อทำตามจารีตประเพณีเป็นปัจจัยในส่วนด้านอิทธิพลของผู้อื่นมีมากที่สุด ซึ่งมีความเหมือนกับผลของงานวิจัยโดยพระมหาหรรส รตนญาโณ ที่ได้ศึกษาเรื่อง “ศึกษาความเห็นของพระนวกะต่อการอุปสมบท: ศึกษากรณี วัดชลประทานรังสฤษฎ์ จังหวัดนนทบุรี” ซึ่งผลการศึกษาพบว่า การบรรพชาอุปสมบทเพื่อทดแทนบุญคุณบิดามารดาหรือผู้มีพระคุณของวัดชลประทานรังสฤษฎ์ จังหวัดนนทบุรี จำนวน 226 รูปจากจำนวนทั้งสิ้น 300 รูป (พระมหาหรรส รตนญาโณ (พุลกิง), 2564) ซึ่งเป็นจำนวนที่มากที่สุดเช่นกัน

2) ด้านการตัดสินใจของตนเองสามารถอภิปรายได้ว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบรรพชาอุปสมบทในด้านการตัดสินใจของตนเองนั้นเพราะความศรัทธา โดยเชื่อว่าการได้ปฏิบัติตามพระธรรมวินัยนั้นทำให้ชีวิตดำเนินไปในอนาคตได้ดีกว่า ซึ่งมีความเหมือนกับงานวิจัยของพระมหาพงษ์เชษฐ ธีรวิโส (ไกรจันทร์) ที่ได้ศึกษาเรื่อง “การศึกษาการปฏิบัติหน้าที่ตามพระวินัยของพระอุปัชฌาย์ ตามทัศนะของสัทธินาถ” ซึ่งผลการศึกษาพบว่าผู้บรรพชาอุปสมบทจะได้มีโอกาสศึกษาคำสั่งสอนของพระพุทธศาสนาซึ่งสามารถนำหลักธรรมในพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ชีวิต (พระมหาพงษ์เชษฐ ธีรวิโส (ไกรจันทร์), 2563)

3) ด้านอิทธิพลของสื่อสารมวลชน อภิปรายได้ว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบรรพชาอุปสมบท ด้านอิทธิพลของสื่อสารมวลชนนี้ทำให้เกิดจากแรงจูงใจของสื่อต่างๆ เกิดความศรัทธาที่ทำให้เชื่อว่าการบรรพชาอุปสมบทจะเกิดผลดีต่อชีวิตและมีคุณภาพในการพัฒนาตนเองจากการเรียนรู้หลักธรรม ซึ่งมีความเหมือนกับงานวิจัยของ พระณัฐวัฒน์ ตั้งปฐมวงศ์ ที่ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการบวชของชายไทยชาวเชียงใหม่: ศึกษากรณี วัดอุโมงค์(สวนพุทธธรรม) จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งผลการวิจัยพบว่า การบวชเป็นการปลูกฝังให้ผู้บวชได้เรียนรู้หลักของพระพุทธศาสนาเพื่อจะได้นำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันโดยวัตถุประสงค์ตามพฤติกรรมของการบวชในด้านการศึกษาพระธรรมวินัยนั้นอยู่ในระดับมากที่สุด (พระณัฐวัฒน์ ตั้งปฐมวงศ์, 2562)

องค์ความรู้ใหม่

ผู้วิจัยขอนำเสนอองค์ความรู้ใหม่ตามภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แสดงปัจจัยที่ส่งผลต่อการบรรพชาอุปสมบท ในพื้นที่อำเภอหาดใหญ่จังหวัดสงขลา

จากภาพอธิบายได้ว่า การตัดสินใจบรรพชาอุปสมบทของพระภิกษุในพื้นที่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา มาจากการตัดสินใจด้วยตนเองมากที่สุด รองลงมาคือจากอิทธิพลของผู้อื่นและจากอิทธิพลของสื่อสารมวลชนตามลำดับ

บทสรุป

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบรรพชาอุปสมบทของพุทธศาสนิกชนในเขตอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ประกอบด้วย 3 ด้านหลัก ได้แก่ ด้านอิทธิพลของผู้อื่น ด้านการตัดสินใจของตนเอง และด้านอิทธิพลของสื่อสารมวลชน ซึ่งทั้งหมดอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะด้านการตัดสินใจของตนเองมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด สะท้อนให้เห็นว่าแม้จะมีปัจจัยภายนอกมากระตุ้น แต่การบวชยังเป็นผลของความศรัทธา ความตั้งใจ และเจตจำนงภายในของผู้บวชเป็นสำคัญ ในขณะที่อิทธิพลของบุคคลรอบข้าง เช่น บิดามารดา พระที่เคารพนับถือ และเพื่อน ก็มีผลอย่างมีนัยต่อการตัดสินใจเช่นกัน ส่วนอิทธิพลจากสื่อสารมวลชน แม้จะมีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด แต่ยังคงอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นถึงบทบาทของการสื่อสารทางศาสนาในยุคปัจจุบันที่สามารถจูงใจผ่านสื่อและแบบอย่างในสังคมได้ ยิ่งไปกว่านั้น เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบรรพชาโดยจำแนกตามอายุ อายุพรรษา ระดับการศึกษาทางโลก และระดับการศึกษาทางธรรม พบว่าไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในทุกมิติ ซึ่งหมายความว่า ไม่ว่ากลุ่มประชากรจะมีพื้นฐานทางสังคมที่แตกต่างกันเพียงใด การตัดสินใจ

เข้าสู่เพศบรรพชิตยังคงมีรากฐานอยู่ที่แรงจูงใจภายในเป็นหลัก นอกจากนี้ ข้อเสนอแนะที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลยังชี้ให้เห็นว่า การส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบวช การจัดอบรมเตรียมความพร้อมก่อนการบรรพชา และการสื่อสารพระพุทธศาสนาอย่างสร้างสรรค์และถูกต้อง ล้วนเป็นแนวทางสำคัญที่สามารถสนับสนุนและพัฒนาโครงสร้างการบรรพชาในสังคมไทยให้ยั่งยืนต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ปัจจุบันเทคโนโลยีมีความก้าวหน้าและเข้ามามีบทบาทในการดำรงชีวิตของประชาชนทุกคนในสังคม ดังนั้นบางคนเมื่อเห็นโฆษณา หรือแผ่นป้ายประชาสัมพันธ์ ต่างๆ ที่ชักชวนให้บรรพชาอุปสมบท ก็เกิดความสนใจ เกิดความเชื่อถือ และทำให้ตัดสินใจที่จะบวชเพราะการประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานต่างๆ หรือตามสื่อต่างๆ ในโซเชียล โดยหน่วยงานประชาสัมพันธ์จากทางพระพุทธศาสนา ทั้งจากทางภาครัฐและเอกชน ควรที่จะมีการสนับสนุนการประชาสัมพันธ์ในส่วนของประโยชน์และอานิสงส์ในการที่จะบรรพชาอุปสมบทอย่างทั่วถึง
2. ควรมีการตรวจสอบประวัติผู้เข้าขอบรรพชาอุปสมบทจากทางราชการโดยความประสานงานจากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง โดยถือเป็นแนวทางอย่างจริงจังโดยเฉพาะการตรวจสอบจากพระอุปัชฌาย์ ทั้งนี้เพื่อการป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นในการที่จะมีบุคคลเข้ามาบรรพชาอุปสมบทเพื่อที่จะใช้ความเป็นเพศบรรพชิตในการทำเรื่องผิดกฎหมายหรือหลบหนีคดีความต่างๆ
3. ควรมีการเพิ่มระยะเวลาของการลางานในหน่วยงานราชการ เพื่อให้ผู้ที่มีความประสงค์ที่จะบรรพชาอุปสมบทได้มีเวลาศึกษาพระธรรมคำสั่งสอนได้มากขึ้น เพื่อนำไปใช้ในการปฏิบัติงานราชการ ซึ่งถือเป็นหน่วยงานที่สำคัญในการที่จะทำให้ประเทศชาติเกิดการพัฒนา บนพื้นฐานคุณธรรมจริยธรรม

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ควรนำงานวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบรรพชาอุปสมบท: กรณีศึกษาพุทธศาสนิกชนอำเภอหาดใหญ่จังหวัดสงขลา เพื่อหาข้อมูลเปรียบเทียบนำไปพัฒนาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบวชของพุทธศาสนิกชนอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นโดยเฉพาะจากผลการวิจัยที่พบว่าการตัดสินใจบรรพชาอุปสมบทด้วยตนเองเพราะมีความศรัทธาในพระพุทธศาสนามีมากที่สุด ดังนั้นจึงควรมีการรณรงค์ในการพัฒนาเสริมสร้างความศรัทธาให้กับกลุ่มคนในพื้นที่ต่างๆ ให้หันมาสนใจในการบรรพชาอุปสมบทให้มากขึ้น

2. ควรดำเนินการในลักษณะของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) ซึ่งใช้เป็นวิธีการปฏิบัติในปัจจุบันที่ส่งผลต่อการบรรพชาอุปสมบทของพุทธศาสนิกชนอำเภอหาดใหญ่จังหวัดสงขลา มาเพื่อปรับปรุงแก้ไขและเรียนรู้อย่างถูกต้องวิธี

เอกสารอ้างอิง

บุญชม ศรีสะอาด. (2554). *การวิจัยเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *สถิติสำหรับการวิจัยทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

พระมหาพงษ์เชษฐ ธีรวิโส (ไกรจันทร์). (2563). การศึกษาการปฏิบัติหน้าที่ตามพระวินัยของพระอุปัชฌาย์ตามทัศนะของสังฆิทธิวาริโก. *วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย*.

พระมหาหลอด รตนญาโณ (พลกิ้ง). (2564). ศึกษาความเห็นของพระนวกะต่อการอุปสมบท: ศึกษากรณีวัดชลประทานรังสฤษฎ์ จังหวัดนนทบุรี. *วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสนศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย*.

พระสนธยา อธิจิตโต (แฝกสูงเนิน). (2564). ปัจจัยที่ส่งเสริมต่อการบวชของพุทธศาสนิกชนในอำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา. *วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาการจัดการเชิงพุทธ. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย*.

พระณัฐวัฒน์ ตั้งปฐมวงศ์. (2562). พฤติกรรมการบวชของชายไทยชาวเชียงใหม่: ศึกษากรณีวัดอุโมงค์ (สวนพุทธธรรม) จังหวัดเชียงใหม่. *วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย*, 2(2): 8-23.

สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสงขลา. (2567). *รายงานบัญชีจำนวนวัด ที่พักสงฆ์ พระภิกษุสามเณร ซี ศิษย์วัด จังหวัดสงขลา แยกรายอำเภอ ประจำปี 2567*. สงขลา: สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสงขลา.

